

Hr Tanel Kiik
Sotsiaalministeerium

Teie: 17.10.2019 nr SOM/19-1030/-1K

Meie: 02.01.2020 nr 1-7/256-3

Rahvatervise seaduse eelnõu märkustega kooskõlastamine

Austatud minister

Sotsiaalministeerium on esitanud Siseministeeriumile kooskõlastamiseks rahvatervise seaduse eelnõu. Siseministeerium kooskõlastab eelnõu ning teeb ettepaneku täiendada järgnevate märkustega.

1. Eelnõu § 23 (Rahvastiku tervisega seonduvad riiklikud andmekogud) lõige 2 sätestab, et rahvatervise seaduse §-des 24–28 nimetatud andmekogu või infosüsteemi andmeid väljastatakse isikustamata kujul. Isikustatud andmeid väljastatakse üksnes andmesubjekti enda nõusolekul, samuti teadus- või ajaloouringu ja statistika tegemiseks ning kriminaalmenetluses tõe väljaselgitamiseks. Analoogne säte on kehtiva rahvatervise seaduse § 14¹ lõikes 2.

Politsei- ja Piirivalveametile pandud ülesannete täitmiseks ei ole piisav andmete väljastamine üksnes kriminaalmenetluses tõe väljaselgitamiseks. Politsei- ja Piirivalveametile on oluline saada infot nt teadmata kadunud isiku tervisliku seisundi kohta (kas on alust arvata, et võib olla ohtlik endale või teistele). Tulenevalt politsei ja piirivalve seaduse § 3 lõike 1 kohaselt täidetavatest ülesannetest näeme vajadust võimaldada Politsei- ja Piirivalveametil vastavalt menetluste läbiviimisel uurimisasutusena või korrakaitseorganina saada rahvastiku tervisega seonduvatest andmekogudest isikustatud andmeid ka muul asjakohasel juhul.

Siseministeerium teeb eeltoodust lähtuvalt ettepaneku sõnastada § 23 lõige 2 järgmiselt:

„2) Käesoleva seaduse §-des 24–28 nimetatud andmekogu või infosüsteemi andmeid väljastatakse isikustamata kujul. Isikustatud andmeid väljastatakse üksnes andmesubjekti enda nõusolekul, samuti juhul, kui see on vajalik kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks, kriminaalmenetluse läbiviimiseks, riigi julgeoleku tagamiseks või teadus- või ajaloouringu ja statistika tegemiseks.“

2. Eelnõu §-ga 39 muudetakse koolieelse lasteasutuse seadust. Koolieelse lasteasutuse seaduses muudetakse paragrahvi 11 lõike 2 punkt 2 ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) elukeskkond, mis vastab rahvatervise seaduse § 21 ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele ning õigusaktidega kehtestatud tuleohutuse ja päästealade nõuetele;“.

Kehtivas koolieelse lasteasutuse seaduses on kasutusel mõiste „päästealade nõuetele“. Eelnimetatud seaduse paragrahv jõustus suure tõenäosusega 1999. aastal seaduse vastuvõtmisel ja 2004 05.07 jõustunud redaktsiooniga oli eraldi välja toodud § 11 lõige 2 punkti 2 osas järgmises sõnastuses:

„2) ruumid (hooned) ja maa-ala, mis on laste arenguks ja mänguks sobiva sisustusega ja vastavad sotsiaalministri kehtestatud tervisekaitse nõuetele ning õigusaktidega kehtestatud tuleohutuse ja päästealade nõuetele ;“.

Kuna koolieelse lasteasutuse seaduse § 11 reguleerib lasteasutuse asutamise ja tegevuse kohustuslike tingimusi ja § 11 lõige 2 punkt 2 sätestab nõuded lasteasutuse ruumide (hoonete) ja maa-alale, et nad vastaksid õigusaktidega kehtestatud tuleohutuse ja päästealade nõuetele, siis võib eelnevast tuletada, milliseid nõudeid lasteasutuse asutaja kohustub järgima. Küll aga juhime tähelepanu, et mõiste „päästealade nõuetele“ kasutamine ei ole käesolevas kontekstis korrektne. Päästealade nõuded võivad tuleneda päästeseadusest, päästeteenistuse seadusest, ehitusseadustikust, kemikaaliseadusest jne. On küsitav, kas selle mõistega on hõlmatud näiteks ehitusseadustikus sätestatu ja kuidas on tagatud, et kõik päästealased nõuded täidetakse?

Käesolevaks ajaks on õigusaktid muutunud määral ja osas, et kasutatavad mõisted ei ole enam üheselt mõistetavad ega ole võimalik tuletada, mida tol ajal mõisteti mõiste „päästealade nõuetele“ all. Seletuskiri ei ava samuti muudetava paragrahvi sisu. Jääme seisukoha juurde, et mõiste „päästealade nõuetele“ on liialt lai ning selle põhjal ei ole võimalik isikul üheselt tuvastada kõiki nõudeid, mida temal päästealaselt täita tuleb.

Kuna mõistet „päästealade nõuded“ praeguses õigusruumis ei kasutata, selle sisu on ebaselge, siis teeme ettepaneku jätta see mõiste sättest välja. Siseministeeriumi hinnangul on rahvatervise seaduse §-s 21 sätestatud nõuded elukeskkonnale ja tuleohutusnõuded piisavad tagamaks laste ohutus.

Siseministeerium teeb eeltoodust lähtuvalt ettepaneku sõnastada § 11 lõike 2 punkt 2 järgmiselt:

„2) elukeskkond, mis vastab rahvatervise seaduse § 21 ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele ning õigusaktidega kehtestatud tuleohutusnõuetele;“.

3. Eelnõu § 21 sätestab nõuded elukeskkonnale haridusasutuses, noorte püsilaagris ja sotsiaalteenuste osutamisel ning õppe- ja kasvatuskorraldusele haridusasutuses.

Seega peavad jälgitavad nõuded tagama inimeste tervist toetavat elukeskkonda ning hõlmama nii kodu, õpi-, töö- kui puhkekeskkonda. Ei ole eluliselt usutav, et päästealade nõuete täitmise saavutatakse elukeskkonnale (eelnõu § 4 sätestatud mõiste) seatud nõuete täitmine. Kuna täpsemad nõuded sätestatakse haridusasutuse, hoolekandeadutuse ja noorte püsilaagri elukeskkonnale ja seletuskirja kohaselt neis asutustes viibitakse üldjuhul pikema aja vältel ning nendes viibivad inimesed on eritähelepanu vajavad või haavatavad sihtrühmad, kellel pole alati kõiki võimalusi ise enda õiguste eest seista (nt lapsed ja

erivajadusega inimesed). Teisalt on oluline kujundada nimetatud asutuste ja sotsiaalteenuste osutamiseks kasutatav keskkond selliseks, et see oleks laiemas mõttes inimeste füüsilist, vaimset ja ka sotsiaalset heaolu toetav.

Eelnevast lähtuvalt ei ole võimalik aru saada kas vaid tuleohutuse ja ehituslike nõuete täitmisega saavutatakse eelnõu autori soovitud tulem ja oleks tagatud igakülgne heaolu. Teeme ettepaneku kitsendada ja igakülgselt nõuete täitmise tagamist piiritleda konkreetsemaks ning lähtuda vaid lasteasutuse ruumide (hoonete) ja maa-alale seatavate nõuete järgimisega. Oluline on turvalise keskkonna loomine. Hooneid ja maa-ala puudutavad peamised nõuded tulenevad planeerimisseadusest, ehitusseadustikust ja tuleohutuse seadusest, mis omakorda sätestavad täiendavad nõuded rakendusaktidega. Rakendusaktideks on näiteks siseministri 30.03.2017 määrus nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded ja nõuded tuletõrje veevarustusele“, mis on kehtestatud nii ehitusseadustiku § 11 lõike 4 ja tuleohutuse seaduse § 23 lõike 3 alusel.

Siseministerium teeb eeltoodust lähtuvalt ettepaneku sätestada § 11 lõige 2 punkt 2 järgmises sõnastuses:

„2) elukeskkond, mis vastab rahvatervise seaduse § 21 ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele ning õigusaktidega kehtestatud tuleohutuse seaduse ja ehitistele ehitusseadustiku ning nende alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele;“.

4. Eelnõu § 5 defineerib tervise- ja heaoluprofiili mõiste. Profiili koostamine on seotud kohalike omavalitsusüksuste ülesandega elukeskkonda kujundada, mistõttu peaks ka profiil katma vastavaid aspekte sh turvalisusega seotud mõjureid. Teeme ettepaneku definitsiooni laiendada lähtudes eelnõu § 13 lõike 1 punktis 1 sätestatust, et KOV tegeleb elanike tervist, heaolu ja turvalisust toetava elukeskkonna kujundamisega.

Siseministerium teeb eeltoodust lähtuvalt ettepaneku sõnastada eelnõu § 5 järgnevalt:

„Tervise- ja heaoluprofiil on strateegilise planeerimise alusdokument, milles on kirjeldatud ja analüüsitud kohaliku omavalitsuse üksuse, maakonna või piirkonna rahvastiku tervist ning sellel territooriumil esinevaid tervise-, heaolu- ja turvalisuse mõjureid.“.

5. Eelnõu seletuskirja rakendusakti kavandis „Soolise ebakõla käsitlemise nõuded“ sätestatud regulatsioon arstliku ekspertiisikomisjoni otsuse andmiseks soo muutmise kohta peab kindlasti ka tulevikus seal realselt sisalduma, kuna see on perekonnaseisutoimingute seaduse § 49¹ lõike 1 alusel isiku soo andmete muutmise aluseks rahvastikuregistris. Samuti peab realselt tulevikus eelpool nimetatud rakendusakt sisaldama eelnõu seletuskirja rakendusakti kavandis sätestatud regulatsiooni, mille kohaselt soo muutmise otsuse eelduseks on soolise ebakõla esinemine anamneesis vähemalt kaks aastat enne otsuse tegemist ning psühhiaatri otsus, mis välistab soolise ebakõla tingituse psüühikahäirest.
6. Eelnõu seletuskirja leheküljel 7 on välja toodud loetelu eelnõu koostamisel arvesse võetud riigisisestest strateegiadokumentidest.

Palume muuta Siseturvalisuse arengukava 2015-2020 olevat sõnastust järgmiselt:

„Arengukava koondab siseturvalisuse poliitika kujundamise ja elluviimisega seotud teemad ning selle kaudu viiakse ellu tegevusi, mis toetavad Riigikogu vastu võetud julgeolekupoliitika aluseid. Siseturvalisus on sarnaselt rahvatervisega horisontaalne valdkond, millesse panustatakse paljude eri sektorite kaudu. Samal ajal toetab turvaline ühiskond rahvatervisega valdkonna eesmärke.“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Helme
siseminister

Ain Peil 6125262
ain.peil@siseministeerium.ee